

ביבליוגרפיה לבחינת מוסמך לתלמידי תואר שני בפילוסופיה יהודית:

תלמידי תואר שני במסלול ללא עבודת גמר אמורים להיבחן על השכלתם הכללית במסגרת שני מדורים ממדורי החוג.

מדור: תלמוד וספרות העת העתיקה

1. שאול ליברמן, יוונית ויוונית בארץ ישראל, ירושלים תשמ"ד, עמ' 213-224 (פרסומה של המשנה).
2. י"נ אפשטיין, מבוא לנוסח המשנה, ירושלים תש"ס (מהדורה מחודשת), חלק ב, עמ' 692-706 (הנכתבה המשנה).
3. יי זוסמן, "תורה שבעל פה פשוטה כמשמעה – כוחו של קוצו שליו"ד", מחקרי תלמוד ג (כרך א) (יי זוסמן ודי רוזנטל, עורכים) ירושלים, מאגנס, תשס"ה, עמ' 209-355.
4. יי זוסמן, "ישוב לירושלמי נזיקין", מחקרי תלמוד, א (יי זוסמן ודי רוזנטל, עורכים), ירושלים תש"ן, עמ' 55-114.
5. יי גפני, יהודי בבל בתקופת התלמוד, ירושלים 1990, עמ' 177-236 (ישיבות בבל: התפתחות, מבנה ותפקידים ציבוריים).
6. א"א אורבך, חז"ל אמונות ודעות, ירושלים תשכ"ט, פרקים: 2, 3, 10, 11, 13, 15.
7. יי פרנקל, "שאלות הרמנוטיות בחקר סיפור האגדה", תרביץ מז (תש"ח) עמ' 139-172.
8. יונה פרנקל, דרכי האגדה והמדרש, תל אביב, מודן תשנ"ו, פרקים א-ב (עמ' 3-43); פרק ט (עמ' 235-285).
9. איתמר גרינולד, "המתודולוגיה של חקר מחשבת חז"ל", מילאת ב' (תשמ"ד) עמ' 173-184.
10. משה הלברטל, מהפכות פרשניות בהתהוותן, ירושלים, מאגנס תשס"ד, פרק ראשון ופרק שמיני (עמ' 13-41; 168-203).
11. ירחמיאל ברודי, "סתם התלמוד ודברי האמוראים", איגוד (איגוד); מבחר מאמרים במדעי היהדות. כרך א, בעריכת ברוך יעקב שורץ, אברהם מלמד ואהרן שמש. ירושלים: האיגוד העולמי למדעי היהדות (תשסח), עמ' 213-232.
12. דניאל בוירין, מדרש תנאים: אינטרטקסטואליות וקריאת מכילתא, ירושלים תשע"א, פרקים א, ב, ז, ואחרית דבר מאת ישי רוזן-צבי.
13. David Charles Kraemer, "The Mishnah", The Cambridge History of Judaism. Vol. IV: The Late Roman-Rabbinic Period. Ed.: Steven T. Katz. Cambridge: Cambridge University Press, 2006, pp. 299-315.
14. Richard Lee Kalmin, "the Formation and Character of the Babylonian Talmud", ibid, pp. 840-876.
15. M. I. Kahana, "The Halakhic Midrashim", The Literature of the Sages, Second Part (S. Safrai et al, eds.), 2006, pp. 3-105.

מדור: פילוסופיה יהודית בימי הביניים

ספרי עזר כלליים

1. יי גוטמן, הפילוסופיה של היהדות, ירושלים 1963.
2. א. ק' סיראט, הגות פילוסופית בימה"ב, ירושלים 1975.
3. ר' ישפה, פילוסופיה יהודית בימי הביניים - מרב סעדיה גאון עד הרמב"ם, האוניברסיטה הפתוחה, ג' כרכים, רעננה תשס"ה.

הוגים: טקסטים וספרות מחקרית

א. רס"ג

טקסטים:

ס' אמונות והדעות [בתרגום יהודה אבן תבון או בתרגום קאפח], הקדמה; מאמר א, הקדמה, פרקים א-ב [חיידוש העולם]; מאמר ג', הקדמה, פרקים א-ח [מצוות, נבואה, הגדה נאמנה]. הטקסט בתרגום קאפח מצוי באינטרנט:

<http://www.daat.ac.il/daat/mahshevt/mehkarim/shaar-2.htm>

ספרות מחקרית:

1. ח' בן שמאי, 'יצירתו הפרשנית וההגותית של רס"ג - מפעלו של מנהיג', פעמים תשנ"ג, עמ' 18-36.
2. א' גולדמן, 'תורתו האתית של רבנו סעדיה גאון' דעת 3/2 (תשל"ח-תשל"ט) 1978, עמ' 7-82.

ב. בחיי אבן פקודה

טקסטים:

ספר חובות הלבבות, הקדמה, שער תשיעי - בבאור לפני חיוב הפרישות ומה שראוי לנו ממנה; שער עשירי - בבאור לפני חיוב אהבת האלהים ומעלותיה. הספר בתרגום אבן תיבון מצוי באינטרנט:

<http://www.daat.ac.il/daat/mahshevt/hovot/tohen-2.htm>

ספרות מחקרית:

1. יי גוטמן, 'ר' בחיי אבן פקודה' בתוך: הפילוסופיה של היהדות, ירושלים 1963, עמ' 001-501.
2. יי תשבי וי' דן, 'ספר חובות הלבבות לרבי בחיי אבן פקודה - מבוא', בתוך: מבחר ספרות המוסר, תל-אביב תשל"א, עמ' 109-121.

ג. ריה"ל

טקסטים:

ספר הכוזרי, מאמר א', מאמר ב' ס' א-יט, כא-כד; מאמר ג', ס' א-נג; מאמר ד, ס' א-ג

ספרות מחקרית:

1. א' אפטראמן, דבקות, לוס אנג'לס תשע"א, עמ' 73-101.
2. י', גוטמן, 'היחס בין הדת ובין הפילוסופיה לפי יהודה הלוי', דת ומדע, ירושלים תשט"ו, עמ' 58-66.
3. ש' פינס, 'על המונח "רוחניות" ומקורותיו ועל משנתו של יהודה הלוי', תרביץ נז (תשמ"ח), עמ' 540-511.
4. א' שביד, 'אמנות הדיאלוג בספר "הכוזרי" ומשמעותה העיונית', בתוך: טעם והקשה, מסדה 1970, עמ' 84-73; 55-37.
5. ל' שטראוס, 'דת התבונה ב"כוזרי"', בתוך: ירושלים ואתונה - מבחר כתבים, ערך והקדים מבוא א' לוז, ירושלים 2001.

ד. רמב"ם

טקסטים:

- הלכות יסודי התורה פרקים א-ד
הלכות מלכים פרקים יא-יב
פירוש המשנה: הקדמה לפרק חלק
מו"נ, אגרת לתלמיד, פתיחה, צוואת זה המאמר, הקדמה. ח"א פרקים: ד, י, טז, נ-נט; ב: כה;
ח"ב, פרקים: לב, לו-מ, מה; ח"ג, פרקים: כה-כח; לב; נא-נד.

ספרות מחקרית:

1. א' אפטראמן, דבקות, לוס אנג'לס תשע"א, עמ' 134-168.
2. א' גולדמן, 'העבודה המיוחדת במשיגי האמיתות - הערות פרשניות למורה נבוכים נא-נד' בר-אילן ספר השנה ו (תשכ"ח) עמ' 313-287.
3. ד' הרטמן, הרמב"ם: הלכה ופילוסופיה, תל-אביב, תש"מ, (1979) פרק א, עמ' 51-46; פרק ה, 551-671.
4. לורברבוים מנחם, דגמי יסוד במחשבה פוליטית יהודית בימה"ב תרבות דמוקרטית, 9, תשס"ה עמ' 115-135.
5. לורברבוים מנחם, נצחנו בנעימותו, ירושלים תשע"א, עמ' 15-48.
6. ש' פינס, 'המקורות הפילוסופים של "מורה נבוכים"', בין מחשבת ישראל למחשבת העמים; מחקרים בתולדות הפילוסופיה היהודית, ירושלים תשל"ז, עמ' 371-301.
7. ש' קליין-ברסלבי, 'פירושי הרמב"ם לחלום הסולם של יעקב', בתוך: בר-אילן, ספר השנה של אוניברסיטת בר-אילן, ספר משה שוורץ, תשמ"ח, עמ' 942-932.
8. ל' שטראוס, 'אופיו הספרותי של מו"נ', בתוך: ירושלים ואתונה - מבחר כתבים, ערך והקדים מבוא א' לוז, ירושלים 2001, עמ' 761-502.

מדור: קבלה

א. מקורות

1. ר' יוסף גייקטיליה, שערי אורה, מהד' בן שלמה (2 כרכים).

ב. מחקרים - ספרים

1. מ' אידל, שלשלאות קסומות : טכניקות וריטואלים במיסטיקה היהודית, ירושלים 2015.
2. א' אפטרמן, דבקות: התקשרות אינטימית בין אדם למקום בהגות היהודית בימי הביניים, לוס אנג'לס תשע"א, עמ' 227-333 (הפרק על הדבקות במשנת מקובלי גירונה והרמב"ן).
3. משה הלברטל, על דרך האמת הרמב"ן ויצירתה של מסורת, ירושלים 2006.
4. ר' מרוז, הביוגרפיה הרוחנית של רבי שמעון בר יוחאי, ירושלים תשע"ח, פרקים, א, ה-ו.
5. ג' שלום, פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה, ירושלים תשל"ו.
6. י' תשבי ופי' לחובר, משנת הזוהר, ירושלים תשי"ז-תשכ"א. המבואות.

מדור: חסידות

א. מקורות

1. שבחי הבעש"ט, מהדורת אברהם רובינשטיין, הוצאת ראובן מס, ירושלים תשנ"ב, סעיפים לז, מה.
2. כל סיפורי רבי נחמן מברסלב, מהדורת צבי מרק, ירושלים תשע"ד, מעשה מחכם ותם עמ' 275 – 284.

ב. מחקרים – ספרים

1. גרשם שלום, "החסידות השלב האחרון", בתוך גרשם שלום, זרמים ראשיים במיסטיקה היהודית, הוצאת ידיעות אחרונות תל אביב, 2016, פרק תשיעי.
2. משה אידל, החסידות בין אקסטזה למאגיה, הוצאת שוקן, ירושלים ותל אביב 2000, פרק ד ופרק ו עמודים 267 – 315 ; 347 – 378.
3. יורם יעקבסון, תורתה של החסידות, ספריית האוניברסיטה המשודרת, תל אביב 1984.
4. רון מרגולין, "למהות האמונה בחסידות", בתוך משה הלברטל, דוד קורצווייל, אבי שגיא (עורכים), על האמונה, הוצאת כתר, ירושלים, תשס"ה, עמ' 328 – 364.
5. ציפי קויפמן, בכל דרכיך דעהו, הוצאת בר אילן, רמת גן 2009, עמ' 248 – 293.

מדור: המחשבה היהודית בעת החדשה

1. אליעזר שביד, היהודי הבודד והיהדות, חלק ראשון פרק ראשון (על בדידותו של יהודי בזמננו); חלק שני פרקים ראשון ושני. (שפינוזה והיהדות, מנדלסון על היהדות), הוצאת עם עובד, תל אביב.
2. ירמיהו יובל, 'שפינוזה ובני עמו: היהודי החילוני הראשון?' בתוך יובל, שפינוזה וכופרים אחרים, תל אביב תשמ"ח, עמ' 196 – 229.
3. שלמה אבינרי, הרעיון הציוני לגוניו, הוצאת עם עובד תל אביב: פרקים א - ה, י - יב, טו - יח.
4. רון מרגולין, 'תפקידו ומקומו של רגש החמלה בהגותו של שמואל דוד לוצאטו', בתוך: שמואל דוד לוצאטו: מאתיים שנה להולדתו, ערכו: ראובן בונפיל, יצחק גוטליב וחנה כשר, ירושלים תשס"ד, עמ' קטו - קמג.
5. משה הלברטל, על מאמינים ואמונה, בתוך הספר על האמונה בעריכת אבי שגיא ומשה הלברטל, עמ' 11 – 38.
6. רבקה הורביץ, 'ההתגלות והמקרא בפילוסופיה היהודית במאה העשרים', בתוך רבקה הורביץ, יהדות רבת פנים, באר שבע תשס"ג, עמ' 435 – 461.
7. יובל גובני, חילוניות יהודית: היבטים פילוסופיים וחינוכיים, עיונים בתקומת ישראל, כרך 7 (2014), עמ' 141-159.

מקורות:

1. ברוך שפינוזה, מאמר תיאולוגי מדיני, הקדמה ופרקים א – ג.
2. אברהם יהושע השל, אלוהים מבקש את האדם, ירושלים תשס"ג: פרק 4: פליאה; פרקים 9 – 12 (העולם, שאלה שמופנית אלינו, הנחה אונטולוגית ועל משמעותו של אלוהים), פרק 32: ביהוויריזם דתי; פרק 33: בעיית הקוטביות (הלכה ואגדה), הוצאת מאגנס.
3. שד"ל, מהות היהדות, בתוך: שד"ל כתבים, כרך ראשון, מוסד ביאליק, ספריית דורות, עמ' 47 – 56.
4. מרטין בובר, דו שיח, בתוך הספר: מרטין בובר, בסוד שיח, ירושלים תשמ"א, עמ' 109 – 152.
5. מרטין בובר, 'דתיות יהודית' בתוך ספרו, תעודה ויעוד חלק א, ירושלים תש"ך, עמ' 70 – 79.
6. הרב י"ד סלובייצ'יק, איש האמונה, הוצאת מוסד הרב קוק ירושלים, (הספר כולל את שני המאמרים 'איש האמונה הבודד' ו'קול דודי דופק').
6. א"ד גורדון, האדם והטבע: הגיונות וחלומות של קיצוני, בעריכת יובל גובני ורון מרגולין, ירושלים: מאגנס, 2020, פרק ראשון.